

Комплексне проектування просторового і соціально-економічного розвитку великого міста

Пандас А.В.

У рамках формування правової держави й цивільного суспільства в сучасній Україні триває й набирає темпи процес глибоких і широкомасштабних реформ у різних напрямках державного будівництва як складова частина оголошеного курсу на модернізацію країни. Не обійшли вони стороною й сферу трансформацій, що зачіпають становлення нової політичної системи й створення оптимальної, ефективної моделі місцевого самоврядування. Модель організації діяльності місцевих співтовариств громадян України повинна, безсумнівно, відповідати демократичним очікуванням у частині реального забезпечення комфортних, якісних умов життєдіяльності кожного громадянина.

Роль місцевого самоврядування в становленні правової соціальної держави, владних відносин і формування інститутів цивільного суспільства сьогодні загально визнана. Сильна демократична влада в державі немислима без дієвого місцевого самоврядування, значення якого як форми особистої участі громадян у здійсненні владних функцій усе більше зростає в умовах, коли стратегія модернізації висуває в якості однієї з основ сучасної системи державного управління її орієнтованість на суспільні потреби, на реалізацію суспільних інтересів. Державний устрій України робить природним таке здійснення вертикалі влади, що передбачає певну автономію кожного з рівнів управлінської системи, поділ управлінських функцій за своїм змістом відповідно до принципу відділення органів місцевого самоврядування від органів державної влади. Цим серед іншого визначаються домінанти у взаємодії влади й суспільства, до яких відноситься особливий упор на місцеве самоврядування в тих питаннях соціально-економічного розвитку територій, які ближче всього постають до людини, її повсякденних турбот і потреб. Побудова ефективного механізму соціального функціонування на рівні окремих

муніципальних утворень дозволить говорити про соціально-економічний розвиток суспільства в цілому. Місто при цьому виступає як базова одиниця в соціальному проектуванні на макрорівні, у ньому зосереджені основні потенціали соціально-економічного розвитку країни, включаючи людський потенціал [1, с.207]. Соціально-економічне проектування, здійснюване державою в масштабах країни в цілому й за регіонами, неможливо без первинного проектування соціально-економічного розвитку міста. Сьогодні органи місцевого самоврядування розуміють необхідність такого проектування, однак далеко не скрізь існує розроблена структура заходів різного періоду виконання по діагностиці й прогнозуванню розвитку міста. Обмеженість економічних ресурсів, глобалізація економіки, соціально-економічна значимість людських ресурсів порушують питання про соціальне проектування як функції міської адміністрації досить гостро, визначають проблемну ситуацію, суть якої в невідповідності або неповній відповідності розроблювальних проектів соціально-економічного розвитку міста потребам і очікуванням городян і недостатньої ефективності реалізації таких проектів, що нерідко не тільки не знижує, але й підвищує соціальну напруженість у місті [2, с.86].

В сучасних українських умовах проектування соціально-економічного розвитку великого міста утруднено в силу різного рівня задоволення базових потреб населення й низького рівня довіри населення до органів влади. Подолання цих труднощів полягає в диференціації управлінських дій при розробці й здійсненні комплексних цільових програм соціально-економічного розвитку міста, виходячи з різного рівня готовності населення, що проживає в різних міських зонах, до участі в соціальних інноваціях, проєктованих адміністрацією міста. Оптимізація управління соціально-економічним розвитком міста при цьому полягає в поєднанні програмних цілей розвитку зі здійсненням різноманітних ініціативних соціальних проєктів, підтримуваних міською адміністрацією.

Необхідно виділити специфічні характеристики великого міста в аспекті

управлінських ресурсів, які зводяться до наступного:

1. Велике місто має менше обмежень у прийнятті рішень нормативно-правового характеру з питань своєї життєдіяльності, порівняно з містами обласного підпорядкування. Для міст із функціями центру регіону широко відкриті можливості користуватися інструментами нормативно-правового регулювання як на місцевому рівні, так і на рівні державному (у тій мірі, у який державний рівень регулює соціально-економічний розвиток у територіальному аспекті). Великі міста в набагато більшому ступені можуть скористатися цим ресурсом, особливо якщо це великі промислові центри з великою кількістю проживаючих.

2. Велике місто в питаннях взаємодії управлінської ланки з населенням має таку рису, як дистанція між рівнем прийняття управлінських рішень із проблем міського життя й рівнем безпосереднього споживання населенням соціальних благ, що передбачаються такими рішеннями. Рішення більш високих управлінських рівнів, що стосуються повсякденного життя людей, викликають реакцію населення (часто негативну), що адресується місцевому рівню управління. У всякому разі найбільш активні реакції населення спочатку зачіпають його відносини з районними та міськими адміністраціями й лише через їх посередництво - з більш високими інстанціями, які у великому місті більш доступні [3, с.34; 4 с.17].

3. Більші масштаби ресурсів великого міста в управлінні соціально-економічним розвитком - не єдина характеристика специфіки його положення. Є й недоліки такого міста. Вони полягають у тому, що велике місто має гірші можливості розпоряджатися наявними ресурсами соціально-економічного розвитку, а саме адміністрація не володіє має ресурсом оперативності в прийнятті рішень. Їй складніше забезпечити підконтрольність ресурсів. У силу цього інерційні процеси більше позначаються на управлінні й заважають адміністрації міста отримати необхідну маневреність у рішенні своїх завдань.

Виділені характеристики варто розуміти як соціально-управлінські характеристики великого міста, оскільки вони фіксують можливості й границі

проектування його соціально-економічного розвитку.

Обмеження й переваги управління на розглянутому рівні особливо добре поєднуються з таким способом організації управлінської діяльності, як соціально-економічне проектування.

Соціально-економічне проектування, виступаючи одним із провідних способів сучасної організації громадського життя й управління суспільством, варто розглядати як оптимальні засоби управління соціально-економічним розвитком великого міста. Тезаурусний підхід до соціального проектування ефективний в умовах ринкової економіки, де суб'єктна орієнтація проекту обмежена свободою вибору інших суб'єктів життєдіяльності [5, с.138]. Ця обставина робить такий підхід найбільш підходящим для умов управлінської діяльності на рівні міста.

Комплексна програма соціально-економічного розвитку міста являє собою прогнозно-плановий документ, що формулює й погоджує по строках, фінансовим, трудовим, матеріальним і іншим ресурсам реалізацію стратегічних пріоритетів муніципального утворення, а також поточну діяльність його економічного й соціального секторів, що забезпечують збалансований стійкий розвиток міста.

Виділяють три сценарії реалізації стратегії соціально-економічного розвитку міста (інерційний, інноваційний, перехідний). Основним завданням заходів міської адміністрації в сфері соціально-економічного розвитку міста є створення умов для переведення розвитку муніципального утворення з інерційного шляху на інноваційний.

Найбільш складним при проектуванні соціально-економічного розвитку міста залишається питання про те, наскільки пропоновані проекти можуть бути сприйняті міським населенням як істотні для вирішення своїх життєвих завдань і реалізації життєвих планів [6, с.50]. Тезаурусний підхід до соціально-економічного проектування надає великого значення різному розумінню життєвих цілей і неможливості в рамках того або іншого проекту «ощасливити всіх». Це означає, що й комплексні програми соціально-економічного розвитку

формуються й реалізуються в ситуації, коли їх цілі й очікувані наслідки від їх реалізації будуть по-різному сприйматися населенням міста. Підсумком же може стати підтримка одних починань і блокування інших, ріст соціальної напруги тоді, коли для деяких соціальних груп очікування від реалізації програми не виправдуються.

В управлінському ключі має значення не індивідуальний зв'язок фактору задоволення жителів рівнем свого добробуту й позначених оцінок, а групування в масштабах міських зон, що дозволяє виділити зони більш й менш готові до інновацій в сфері соціально-економічного розвитку міста, що істотно коректує узагальнений план практичних дій.

Існує деяка різниця в розумінні функції адміністрації жителями міста й уявленням своїх повноважень самими органами місцевої влади, а також різниця уявлень про соціально-економічний розвиток міста в органах влади й у населення. Важливим для оптимізації управлінських рішень щодо соціально-економічного розвитку міста є встановлення істотних розходжень у стратегіях соціальних дій великих груп населення, пов'язаних з територіальними зонами міста [7, с.186]. При розробці Комплексної програми ця обставина, має братися до уваги.

У цьому зв'язку шлях оптимізації програмно-цільового підходу до соціально-економічного розвитку міста повинен ґрунтуватися на застосуванні принципів соціального проектування. Програмно-цільовий підхід поки в наявній практиці управління слабо орієнтований на участь населення не тільки в його реалізації, але й у постійному коректуванні в інтерактивному режимі. Хоча завдання враховувати активність мас ніким не заперечується, але не цілком ясно, як з нею взаємодіяти міським органам влада, коли рішення прийняті і їх зміна під тиском стихії може зруйнувати всю конструкцію. У тому, що існує таке протиріччя, сьогодні полягає основна проблема ефективного застосування програмно-цільового підходу для цілей соціально-економічного розвитку великого міста.

Незважаючи на те, що міська адміністрація прагне включити населення в

коло «своїх», населення все-таки схильне дистанціюватися від влади, визначаючи адміністрацію в коло «чужі». Для подолання цього протиріччя необхідно в процес реалізації Комплексної програми включити соціальні проекти різного масштабу, розроблювальні як ініціативи населення, але відповідно до загальних цілей прийнятого документа. Кожен з вбудованих у систему реалізації Комплексної програми соціальних проектів спирається на ресурсну підтримку міської адміністрації в межах наявних коштів, але управляється в автономному режимі. Очевидно, що тут індивідуальна ініціатива хоч і може мати місце, але малопродуктивна на рівні соціально-економічного розвитку міста. Більш реалістична опора на ініціативи:

а) бізнес-організацій, насамперед тих, які надають значення соціально корисної діяльності як частині формування свого позитивного іміджу в населення;

б) структур громадянського суспільства, включаючи різні форми самоврядування громадян, суспільні об'єднання, релігійні організації, творчі спілки, наукові й освітні співтовариства, благодійні організації та ін.; в) засобів масової інформації. В управлінському ключі це означає створення умов для стимулювання активності різних суб'єктів громадського життя міста у висуванні й реалізації ініціатив, важливих для його соціально-економічного розвитку й здійснюваних у рамках наявних ресурсів. При цьому практика показує, що такі ресурси нерідко погано виявлені, не систематизовані, не враховані при загальному плануванні. Ініціативні проекти дозволяють реанімувати, здавалося б, втрачену матеріально-технічну базу, внести в проектну діяльність високу духовність, ентузіазм. На рівні програмно-цільової розробки перспектив соціально-економічного розвитку міста ці ресурси, як правило, не фіксуються, оскільки цей підхід не дає інструментів для роботи з ними.

З аналізу досвіду м. Одеси в сфері розробки й реалізації комплексної програми соціально-економічного розвитку міста можна констатувати наступне:

1. Оптимізація управлінської діяльності на основі проектування соціально-економічного розвитку міста включає: а) дотримання принципів соціального партнерства, де основними партнерами міської адміністрації виступають бізнес-організації й такі структури громадянського суспільства, як суспільні об'єднання, релігійні й благодійні організації й ін.; б) додання Комплексній програмі соціально-економічного розвитку міста, побудованої за програмно-цільовою технологією стрижневого характеру в нормотворчості міської адміністрації на всіх рівнях і при максимально широкому охопленні предметів нормативного регулювання; в) коректування цілей і відповідних показників Комплексної програми на всіх етапах її здійснення.

2. Готовність міської адміністрації управляти соціально-економічним розвитком, а населення - сприяти реалізації прийнятих програм являє собою важливий показник реалістичності ухвалених рішень, що повинен відслідковуватися в режимі моніторингу. Для оптимізації управлінських рішень у цій сфері необхідним є встановлення істотних розходжень по цьому показнику жителів різних територіальних зон міста. Варто виявляти зони з високим рівнем соціальної апатії як такі, що містять небезпеку для успішної реалізації стратегії соціально-економічного розвитку міста.

3. Застосовуючи програмно-цільовий підхід до вироблення стратегії соціально-економічного розвитку міста, важливо погодити його з підходами, розробленими в соціальному проектуванні. Соціальні проекти, ініційовані громадянами й підтримані міською адміністрацією, становлять важливу ланку переходу до інноваційного сценарію соціально-економічного розвитку міста.

На цій основі можуть бути запропоновані наступні практичні рекомендації з оптимізації проектування соціально-економічного розвитку великого міста:

1. В алгоритм розробки комплексної програми соціально-економічного розвитку міста варто включити:

а) на етапі формування концепції програми – дослідження оцінок городянами поточної діяльності міської адміністрації й очікувань від

розроблювальної стратегії соціально-економічного розвитку міста. У такому дослідженні необхідно встановити рівень готовності городян до соціальних інновацій з його диференціацією по зонах проживання, які можуть не збігатися з адміністративним поділом міста на райони. Перед розроблювачами концепції варто поставити завдання сформулювати сценарії розвитку міста з урахуванням установленної диференціації (якщо вона виявиться істотною);

б) на цьому ж етапі – провести інвентаризацію й угруповання наявних ресурсів соціально-економічного проектування: державних, муніципальних, недержавних некомерційних установ, бізнес-організацій, суспільних об'єднань, інших форм самоорганізації городян як уже включених у роботу з реалізації програм і проектів міської адміністрації, так і раніше незатребуваних для цих цілей. В обробці такої інформації можливе використання методу соціального картографування для виявлення сприятливих і несприятливих територій для розгортання тих або інших соціальних проектів;

в) на етапі формування заходів, що включаються в комплексну програму соціально-економічного розвитку міста, – виявити завдання й, відповідно, підрозділи програми, де значну частину заходів можна здійснити шляхом підтримки ініціативних соціальних проектів. У цих підрозділах передбачити проведення конкурсів соціальних проектів городян;

г) після прийняття комплексної програми – організувати конкурси соціальних проектів, різних за спрямованістю, масштабом й строкам здійснення. Умови конкурсів повинні включати підтримку проектів наявними в розпорядженні міської адміністрації ресурсами – матеріально-технічними (приміщення й устаткування для роботи, культурні, спортивні й інші споруди й ін.), фінансовими (гранти, покриття частини видатків ініціаторів на здійснення проекту, субсидії, податкові пільги й ін.), нематеріальними (навчання кадрів, консультування, допомога в підготовці документів, що представляються на конкурс, і ін.). У міру здійснення таких проектів вносяться корективи в комплексну програму, які опираються на досягнуті результати.

2. У частині, пов'язаній з активним використанням соціально-

економічного проектування, до розробки комплексної програми доцільно залучити представників громадськості міста як у якості експертів, так і як розроблювачів альтернативних пропозицій. Важливо, щоб така робота велася за затвердженими правилами й виходила із загальних цілей комплексної програми.

3. Оскільки короткострокові соціальні проекти швидше дають цілісні результати, на їх демонстрації варто зосередити зусилля ЗМІ по висвітленню ходу виконання комплексної програми соціально-економічного розвитку міста. Позитивний образ програми, особливо на першому етапі, коли великих змін забезпечити неможливо, має мобілізуючий ефект і для адміністрації, і для населення міста.

Поєднання принципів програмно-цільового підходу до формування стратегії соціально-економічного розвитку великого міста з ідеями й технологіями соціально-економічного проектування дозволяє в перспективі бачити більш складну по конструкції систему управління соціально-економічними процесами, у якій значну частину навантаження органи державної влади й органи місцевого самоврядування розділяють зі структурами громадянського суспільства й де ініціативі городян знаходять гідне місце. Це є шляхом до оптимізації управлінської діяльності на такому значимому для кожного українського міста й для кожного його жителя напрямку.

Найважливішим елементом Комплексної програми соціально-економічного розвитку міста Одеса повинна стати Програма (концепція) розвитку архітектурно-планувальної структури й правового зонування міста. Необхідність прийняття такого документу визначається наступним:

По-перше, місто перебуває в структурі природно-екологічного каркасу Причорноморського регіону, який включає численні особливо охоронювані території.

По-друге, в останнє десятиліття відбулися докорінні зміни суспільно-політичних, соціально-економічних і нормативно-правових умов розвитку населених місць, у тому числі міста Одеса. У ньому активно розвивається

ринкова інфраструктура, освоюються рекреаційно-ландшафтні ресурси, зростає чисельність відпочиваючих, створюються комплекси індивідуального масового будівництва. Змінилися границі міської межі, з'явилося різноманіття форм власності, виникла необхідність у створенні правого поля містобудівної діяльності.

По-третє, в останні роки з'явилися директивні й нормативно-правові документи, що визначають програмно-цільові установки, нові принципи й методи проектування населених місць.

Основна ідея розвитку архітектурно-планувальної структури міста Одеса має бути розроблена з урахуванням цих обставин, а також конкретних місцевих особливостей формування середовища, спадкоємного розвитку стійких положень раніше затвердженої містобудівної документації (генеральний план міста).

Ціль Концепції – архітектурно-планувальне забезпечення стійкого розвитку міста з урахуванням створення сприятливого середовища життєдіяльності сьогодення й майбутніх поколінь.

Завдання Концепції:

- забезпечення екологічної безпеки міського середовища й підвищення стабільності природно-ландшафтного комплексу;
- підвищення економічної ефективності використання території міста й створення умов для реалізації його унікального природно-ландшафтного й промислового потенціалу;
- виявлення, збереження й ефективного використання історико-культурної спадщини;
- формування місцевої нормативно-правової бази, що регулює містобудівну діяльність і сприяє залучення інвестицій у будівництво;
- забезпечення функціональної достатності й естетичної виразності середовища;
- поліпшення житлових умов і культурно-побутового обслуговування населення й відпочиваючих;

- удосконалювання системи транспорту й інженерної інфраструктури.

Стратегічним орієнтиром вирішення містобудівних завдань є розвиток структури міста Одеса як своєрідного еколого-технологічного поселення XXI століття, рекреаційно-туристичного, курортно-оздоровчого й інноваційно-технологічного центру державного значення.

Як критерії містобудівного розвитку розглядаються показники динаміки функціональної й естетичної комфортності середовища, екологічного благополуччя людей і природи, економічної ефективності містобудівних перетворень [8, с.42].

Концепція повинна включати три складові частини.

Перша частина відповідає початковому етапу переходу міста на модель стійкого розвитку. Вона містить у собі:

- схему планувальних обмежень (опорний план);
- схеми існуючого екологічного, економічного й функціонального зонування територій;
- схему існуючих і пропонованих особливо охоронюваних природних територій; першу чергу реалізації концепції розвитку архітектурно-планувальної структури міста (5-8 років) і концепцію правового зонування території.

На початковому етапі передбачається реалізувати наступні містобудівні пропозиції:

- реструктуризація промислового й комунально-складського комплексу міста з урахуванням екологічних вимог, ефективного використання територій, розвитку ринкової інфраструктури, технологічної реконструкції й упорядкування розміщення підприємств;
- розвиток і благоустрій рекреаційного й санаторно-курортного комплексу;
- виявлення й розвиток системи особливо охоронюваних природних територій;
- формування цілісної системи громадських просторів з підвищеною функціональною активністю, що пов'язує основні містобудівні вузли

центра міста, що підвищує рівень обслуговування городян і відпочиваючих; сприяє поліпшенню естетичних якостей середовища; модернізація забудови в системі громадських центрів;

- спадкоємний розвиток різноманіття типів житлової забудови залежно від способу життя й доходів населення, екологічних і інших умов; освоєння зон індивідуального масового будівництва; введення обмежень на будівництво в водоохоронній зоні; розвиток системи обслуговування в житлових районах;
- виявлення засобами планування, забудови й ландшафтної архітектури історико-культурної спадщини;
- організація безперервної системи озеленення.

Перераховані заходи спрямовані, насамперед, на поліпшення екологічних, функціональних і естетичних якостей середовища, для підвищення привабливості міста для інвесторів, туристів і відпочиваючих, створення нових робочих місць, підвищення доходів населення й муніципалітету.

Важливими механізмами реалізації першочергових містобудівних заходів є регулювання функції через платежі за землекористування, правове зонування території з відповідними правилами [9]. Крім правового зонування на рівні концепції розвитку структури міста представляється доцільним складання такого зонування на рівні проекту планування й забудови міста із вказівкою границь землекористування.

Концепція правового зонування й правила призначені для регулювання містобудівної діяльності тільки на початковому етапі переходу міста до стійкого розвитку. Протягом цього етапу повинен бути розроблений новий генеральний план, що включає в себе всі необхідні розділи, у тому числі матеріали затвердженої частини: схеми функціонального й будівельного зонування, особливо охоронюваних природних територій і еколого-містобудівної регламентації, правового зонування території, а також правила землекористування й забудови.

Друга частина Концепції повинна відповідати етапу активних структурних перетворень міста, реорганізації містобудівних заходів розрахункового строку 20-25 років. Як основні заходи передбачається:

- формування компактно розосередженої загальної форми плану міста як найбільш оптимальної в екологічному й функціональному відношенні;
- завершення робіт зі створення рекреаційно-туристичного й санаторно-курортного комплексу, а також системи особливо охоронюваних природних територій;
- організація науково-дослідних, навчальних, обслуговуючих, ділових, інформаційних, експозиційно-ярмаркових центрів, а також інноваційних компаній, венчурних фірм, системи відкритих озелених просторів;
- створення системи центрів обслуговування населення міста й відпочиваючих, ділових і комерційних установ уздовж основних транспортних комунікацій і в ядрах житлових утворень;
- орієнтація громадських центрів на компоненти природного ландшафту й еколого-технологічний парк;
- розвиток житлових територій, зон індивідуального масового будівництва з урахуванням прогнозу стабілізації чисельності населення міста, збільшення норми житлової забезпеченості, будівництва малоповерхового житлового фонду; зміна міської межі;
- розвиток системи транспортних зв'язків між окремими частинами міста й з населеними пунктами системи розселення.

Заходи, реалізація яких передбачена на розрахунковий строк, спрямовані на створення екологічно й економічно стійкого міста – рекреаційно-туристичного, санаторно-курортного й інноваційно-технологічного центру Півдні України.

Третя частина Концепції відповідає етапу довгострокового, перспективного розвитку міста, фіксує стадію містобудівного прогнозу (30-40 років). Можливі два варіанти прогностичного розвитку міста: перший – «Місто-Курорт», другий – «Місто-екотехнополіс». У першому варіанті

перевага віддається активному розвитку рекреаційно-туристичної і санаторно-курортної функцій. Інфраструктура міста, його промисловий і ландшафтний комплекс орієнтовані на реалізацію цих провідних функцій. Підсилюються зв'язки з системою рекреаційно-ландшафтних центрів, сільськогосподарськими територіями й поселеннями. Обмежується територіальний розвиток промислової зони, підвищуються екологічні вимоги до її функціонування й організації.

У другому варіанті передбачається збалансований розвиток рекреаційно-туристичної, лікувально-оздоровчої, військової й промислової функцій. Це буде сприяти екологічній і економічній стабільності міста в перспективі, посилення його ролі в забезпеченні національної безпеки країни. У структурі міста й оточуючих його територій повинен бути передбачений активний розвиток системи інноваційно-технологічних підприємств.

Висновок. В статті обґрунтовано доцільність використання соціально-економічного проектування як способу здійснення управлінської діяльності. Оптимізація управлінської діяльності на основі проектування соціально-економічного розвитку міста веде до поетапного росту обсягу і якості соціальної участі городян у реалізації загальноміських стратегічних програм розвитку. Успішність соціально-економічного проектування не зводиться до вирішення певного переліку завдань, а виражає кумулятивний результат поєднання управлінських зусиль міської адміністрації із соціальною участю городян.

Список використаних джерел

1. Габрель М.М. Просторова організація містобудівних систем / М.М. Габрель. Інститут регіональних досліджень НАН України. – К.: Видавничий дім А.С.С., 2004. – 400 с.
2. Макуха В.О. Економіка міст. Україна і світовий досвід / В.О. Макуха. – К.: Основи, 1997. – 243 с.
3. Орлатий М.К. Державне регулювання розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів України / М.К. Орлатий, Ю. П. Лебединський, О.С.

Ігнатенко, В. М.Вакуленко, О. Ю. Лебединська. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 112 с.

4. Дехтяренко Ю.Ф. Регулювання земельних відносин у місті / Ю.Ф. Дехтяренко, О.І. Драпиковський, І.Б. Іванова. – К.: Основи, 1997. – 139 с.

5. Ісаченко Н. Особливості містобудівного зонування / Н. Ісаченко // Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер.: Економіка АПК. – 2013. – № 20(2). – С. 133–141. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vlnau_econ_2013_20\(2\)__27.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vlnau_econ_2013_20(2)__27.pdf)

6. Силкин С.В. Развитие социально-экономических систем в современных условиях на примере крупного города / С.В. Силкин // Издание НГУЭУ, Научные записки. – 2009. – №4. – С. 46 – 55.

7. Богачев С.В. Проблемы теории и практики развития городской хозяйственной системы: Монография / С.В. Богачев, М.В. Мельникова, А.А. Лукьянченко. – НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2006. – 381 с.

8. Мамонова В.В. Методологія управління територіальним розвитком: [Моногр.] / В.В. Мамонова. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. – 196 с.

9. Чернецова Н.С. Природа и структура экономического пространства и экономические интересы / Н.С. Чернецова. // Известия Пензенского государственного педагогического университета им. В.Г. Белинского. – Пенза: 2006. – №6. — [Электронный ресурс]. Режим доступу. – <http://cyberleninka.ru/article/n/priroda-i-struktura-ekonomicheskogo-prostranstva-i-ekonomicheskie-interesy>

Пандас А.В.

Комплексне проектування просторового і соціально-економічного розвитку великого міста

Специфічні риси великого міста визначають доцільність широкого застосування в інтересах його соціально-економічного розвитку такого способу здійснення управлінської діяльності, як соціально-економічне проектування. В

статті доведено, що управлінська дія у формі соціально-економічного проектування найбільше відповідає завданню комплексного вирішення проблем соціально-економічного розвитку великого міста в ситуації, коли воно спирається на проведення диференціації міських зон по ступені готовності городян до інновацій у соціальній сфері, здійснюваних міською адміністрацією. Для соціального проектування в масштабах великого міста дистанції в рівні добробуту соціальних груп повинні бути ув'язані з поділом міста по територіальній ознаці (на міські зони). Відповідно, міською комплексною програмою соціально-економічного розвитку повинен бути передбачений моніторинг готовності населення різних міських зон до інновацій у соціальній сфері, проведених міською адміністрацією.

В статті показано, що соціально-економічний розвиток великого міста може бути забезпечений при поєднанні програмно-цільового підходу до розробки стратегії такого розвитку із принципами й технологіями соціально-економічного проектування. Оптимізація управлінської діяльності на основі проектування соціально-економічного розвитку міста включає: а) дотримання принципів соціального партнерства, де основними партнерами міської адміністрації виступають бізнес-організації й такі структури громадянського суспільства, як громадські об'єднання, релігійні й благодійні організації й ін.; б) додання комплексній програмі соціально-економічного розвитку міста, побудованої за програмно-цільовою технологією стрижневого характеру в нормотворчості міської адміністрації на всіх рівнях і при максимально широкому охопленні предметів нормативного регулювання; в) коректування цілей і відповідних показників комплексної програми на всіх етапах її здійснення. Така оптимізація веде до поетапного росту обсягу і якості соціальної участі городян у реалізації загальноміських стратегічних програм розвитку.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, велике місто, міські території, територіально-господарська система, приватне-суспільне партнерство, соціально-економічне проектування.

Пандас А.В.

Проектирование пространственного и социально-экономического развития крупного города

Специфические черты большого города определяют целесообразность широкого применения в интересах его социально-экономического развития такого способа осуществления управленческой деятельности, как социально-экономическое проектирование. В статье доказано, что управленческое воздействие в форме социально-экономического проектирования наиболее соответствует задаче комплексного решения проблем социально-экономического развития крупного города в ситуации, когда оно опирается на проведение дифференциации городских зон по степени готовности горожан к инновациям в социальной сфере, осуществляемых городской администрацией. Для социального проектирования в масштабах большого города дистанции в уровне благосостояния социальных групп должны быть увязаны с разделением города по территориальному признаку (на городские зоны). Соответственно, городской комплексной программой социально-экономического развития должен быть предусмотрен мониторинг готовности населения различных городских зон к инновациям в социальной сфере, проведенных городской администрацией.

В статье показано, что социально-экономическое развитие большого города может быть обеспечено при сочетании программно-целевого подхода к разработке стратегии такого развития с принципами и технологиями социально-экономического проектирования. Оптимизация управленческой деятельности на основе проектирования социально-экономического развития города включает: а) соблюдение принципов социального партнерства, где основными партнерами городской администрации выступают бизнес-организации и такие структуры гражданского общества, как общественные объединения, религиозные и благотворительные организации и др.; б) придания комплексной программе социально-экономического развития города, построенной по программно-целевой технологии стержневого характера в

нормотворчестве городской администрации на всех уровнях и при максимально широком охвате предметов нормативного регулирования; в) корректировки целей и соответствующих показателей комплексной программы на всех этапах ее осуществления. Такая оптимизация ведет к поэтапному росту объема и качества социального участия горожан в реализации общегородских стратегических программ развития.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, большой город, городские территории, территориально-хозяйственная система, частно-общественное партнерство, социально-экономическое проектирования.

Відомості про автора:

Пандас Анастасія Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства, Одеська державна академія будівництва та архітектури

Контактна інформація: +380934457247, anastasyandas@mail.ru

Пандас Анастасия Валерьевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики предприятия, Одесская государственная академия строительства и архитектуры

Контактная информация: +380934457247, anastasyandas@mail.ru

Офіційне написання англійською мовою: Pandas Anastasiia V.

Контактна особа – Пандас А.В.

Поштова адреса для відправлення примірника журналу:

Пандас А.В., вул. Марсельська б.26, кв.4, Одеса, 65069

Наданий матеріал раніше не публікувався та в інші джерела не відсилався